

Γελάσαμε με την ψυχή μας

Ενότητα 11

Στοιχεία γραμματικής και σύνταξης

Σε αυτήν την ενότητα μάθαμε:

A. Τα ουδέτερα ουσιαστικά σε -ος

Τα ουδέτερα ουσιαστικά σε -ος είναι παροξύτονα και προπαροξύτονα (μπορεί δηλαδή να τονίζονται είτε στην παραλήγουσα είτε στην προπαραλήγουσα). Σχηματίζουν την ονομαστική, αιτιατική και κλητική του πληθυντικού αριθμού σε -η, ενώ στη γενική του πληθυντικού κατεβάζουν τον τόνο στη λήγουσα. Τα προπαροξύτονα ουδέτερα σε -ος στη γενική του ενικού και στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική του πληθυντικού αριθμού κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα.

Παράδειγμα: το δάσος / το έδαφος

Ενικός αριθμός

Ονομ.	το δάσος	το έδαφος
Γεν.	του δάσους	του εδάφους
Αιτ.	το δάσος	το έδαφος
Κλητ.	- δάσος	- έδαφος

Προσοχή: Πρέπει να ξέρεις πολύ καλά την κλίση αυτών των ουσιαστικών

Πληθυντικός αριθμός

Ονομ.	τα δάση	τα εδάφη
Γεν.	των δασών	των εδαφών
Αιτ.	τα δάση	τα εδάφη
Κλητ.	- δάση	- εδάφη

Θυμηθήκαμε επίσης:

Β. Ομοιοκαταληξία

Σε ένα ποίημα, όταν η τελευταία λέξη ενός στίχου έχει την ίδια κατάληξη με την τελευταία λέξη ενός άλλου στίχου, λέμε ότι το ποίημα έχει ΟΜΟΙΟΚΑΤΑΛΗΞΙΑ. Οι βασικές κατηγορίες ομοιοκαταληξίας είναι οι εξής:

Ζευγαρωτή ομοιοκαταληξία: όταν ομοιοκαταληκτεί ο πρώτος με τον δεύτερο στίχο και ο τρίτος με τον τέταρτο.

Πληχτή ομοιοκαταληξία: όταν ομοιοκαταληκτεί ο πρώτος με τον τρίτο στίχο και ο δεύτερος με τον τέταρτο.

Σταυρωτή ομοιοκαταληξία: όταν ομοιοκαταληκτεί ο πρώτος με τον τέταρτο στίχο και ο δεύτερος με τον τρίτο.

Γ. Επιφωνήματα:

Επιφωνήματα ονομάζονται οι άκλιτες λέξεις που εκφράζουν θαυμασμό, πόνο, λύπη, απορία, ευχή, έπαινο, άρνηση ή αβεβαιότητα. Μετά τα επιφωνήματα βάζουμε σχεδόν πάντα θαυμαστικό (και μερικές φορές ερωτηματικό ή αποσιωπητικά). Τα συχνότερα επιφωνήματα είναι τα εξής: μακάρι!, εύγε!, μπράβο!, άντε!, α μπα!, χμ!, ποπό!, οχ!, αχ!, αλίμονο!, ουφ!, πουφ!

Δ. Ουδέτερα ουσιαστικά σε -μα:

Τα ουδέτερα ουσιαστικά σε -μα είναι ανισοσύλλαβα, δηλαδή έχουν μία παραπάνω συλλαβή στη γενική του ενικού και σε όλες τις πτώσεις του πληθυντικού αριθμού. Άλλα είναι παροξύτονα και άλλα είναι προπαροξύτονα. Επίσης, στη γενική του πληθυντικού αριθμού κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα, ενώ αυτά που παράγονται από ρήματα που έχουν χαρακτήρα π, β, φ, πτ, γράφονται με δύο μμ (π.χ. γράφω ----- γράμμα, βλέπω -----βλέμμα)

Παράδειγμα: το γράμμα / το δέμα

Ενικός αριθμός

Όνομ.	το γράμμα	το δέμα
Γεν.	του γράμματος	του δέματος
Αιτ.	το γράμμα	το δέμα
Κλητ.	- γράμμα	- δέμα

Πληθυντικός αριθμός

Όνομ.	τα γράμματα	τα δέματα
Γεν.	των γραμμάτων	των δεμάτων
Αιτ.	τα γράμματα	τα δέματα
Κλητ.	- γράμματα	- δέματα

Προσοχή: Πρέπει να ξέρεις πολύ καλά την κλίση αυτών των ουσιαστικών

Ε. Ιδιόμορφος σχηματισμός του Αορίστου:

Μερικά ρήματα για τον σχηματισμό του Αορίστου δεν ακολουθούν τους ίδιους κανόνες με όλα τα υπόλοιπα ρήματα: Παραδείγματα: έρχομαι - ήρθα, βλέπω - είδα, τρώω - έφαγα, λέω - είπα κ.λπ.

Τα κυριότερα ρήματα που πρέπει να προσέχω την ορθογραφία τους στον Αόριστό είναι αυτά που φαίνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Ενεστώτας	Αόριστος	Ενεστώτας	Αόριστος
ανεβαίνω	ανέβηκα	λέω	είπα
κατεβαίνω	κατέβηκα	πίνω	ήπια
μπαίνω	μπήκα	παίρνω	πήρα
βγαίνω	βγήκα	τρώω	έφαγα
πηγαίνω	πήγα	δακρύζω	δάκρυσα
έρχομαι	ήρθα	αθροίζω	άθροισα
μένω	έμεινα	δανείζω	δάνεισα
φεύγω	έφυγα	στέλνω	έστειλα
πλένω	έπλυνα	μεθώ	μέθυσα
βρίσκω	βρήκα	ντύνω	έντυσα
βλέπω	είδα		

Προσοχή: Μαθαίνω πολύ καλά την ορθογραφία του Αορίστου αυτών των ρημάτων

Συμπληρωματικός πίνακας για τον σχηματισμό του Αορίστου και των τριών εγκλίσεων (Οριστική, Υποτακτική και Προστακτική) των ανώμαλων ρημάτων.

Οριστική	Υποτακτική		Προστακτική	
Ενεστώτας	Αόριστος	Αόριστος	Αόριστος	
ανεβαίνω	ανέβηκα	να ανεβώ	ανέβα	ανεβείτε
κατεβαίνω	κατέβηκα	να κατέβω	κατέβα	κατεβείτε
βγαίνω	βγήκα	να βγω	βγες	βγείτε
μπαίνω	μπήκα	να μπω	μπες	μπίτε
βρίσκω	βρήκα	να βρω	βρες	βρείτε
βλέπω	είδα	να δω	δες	δείτε
λέω	είπα	να πω	πες	πίτε
πίνω	ήπια	να πιω	πιες	πιείτε
έρχομαι	ήρθα	να έρθω	έλα	ελάτε
πηγαίνω	πήγα	να πάω	-	-
παίρνω	πήρα	να πάρω	πάρε	πάρτε
τρώω	έφαγα	να φάω	φάε	φάτε

